

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра політичних наук і права

Методичні рекомендації до самостійної роботи

з дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальності 052 «Політологія».

Розробник :
С. М. Наумкіна
д. політ. н., проф.

Одеса-2019

УДК 32(4/9) (100) (075.8)

Рекомендовано до друку Вченою радою

Південноукраїнського національного педагогічного університету

імені К. Д. Ушинського (протокол № 3 від 11.11.2019 року)

Рецензенти:

Польовий Микола Анатолійович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця).

Долженков Олег Олександрович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Університету Ушинського

С. М. Наумкіна Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2019. 86 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійних програм «Політологія» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». У рекомендаціях висвітлені основні завдання щодо самостійної роботи здобувачів зазначених профілей відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу в закладі вищої освіти.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
1.1. Опис навчальної дисципліни	9
1.2. Структура навчальної дисципліни	10
1.3. Критерії оцінювання	13
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Сучасна зарубіжна політологія»	27
МОДУЛЬ 1. Витоки становлення та розвиток сучасної зарубіжної політології. Специфіка національних шкіл Європи, США та країн Азії, Африки і Латинської Америки	37
ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ	77
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	81

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота є невід’ємною частиною навчання здобувачів вищої освіти. Основне завдання вищої освіти сформувати фахівця, що має здібності до саморозвитку та самоосвіти. Це посилює роль самостійної роботи здобувача освіти. Самостійно робота здобувача вищої освіти формує низку необхідних компетентностей, серед яких здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв’язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення, а також набуття навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти складається з таких видів робіт: підготовка до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних робіт, залікових модулів і заліку, самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни.

«Сучасна зарубіжна політологія» світу є обов’язковою дисципліною для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія» є: ознайомлення з загальними та специфічними рисами основних національних політологічних шкіл сучасності; набуття базових знань з історії зарубіжної політичної думки; вивчення концептуально-теоретичних засад сучасної зарубіжної політології; ознайомлення з основними поняттями та категоріями зарубіжної політичної науки, її основними методами аналізу та методологічною базою, креативне осмислення зарубіжних і вітчизняних методів дослідження у сучасній політичній науці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- наукові методи та категорії політичної науки
- науки основні теорії сучасної зарубіжної науки, методи дослідження та специфіку відомих національних політологічних шкіл сучасності;
- умови становлення та розвитку зарубіжних політологічних шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних основ дослідження;
- основні політологічні теорії і доктрини зарубіжних країн, специфіку їх імплементації в політичну практику та можливі наслідки;
- головні напрями досліджень зарубіжних політологічних шкіл.

Уміти:

- використовувати теорії, принципи, методи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних політичних наук в навчанні та професійній діяльності;
- застосувати основні методи аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, використовувати новітні ІТ-технології у професійній діяльності;
- демонструвати володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань;
- виділяти основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлювати коло проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави;
- оцінювати соціально-політичні явища і процеси, закономірності та тенденції розвитку політичної дійсності;
- брати участь в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях; у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів політичної науки;

- описувати теоретичні моделі в поясненні тенденцій розвитку політичних інститутів та політичних процесів на різних рівнях;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;
- ідентифікувати основні теорії, принципи, методи політичної науки, основні галузі (напрямки) політичного знання;
- демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки;
- належним чином аналізувати, синтезувати та використовувати на практиці основоположні знання професійного напрямку;
- використовувати отримані знання для подальшого поглибленого вивчення фахових навчальних дисциплін;
- розвивати професійну інтуїцію, професійне мислення як єдність практичного і теоретичного розуму, що дозволяє більш раціонально і системно вирішувати задачі професійного спрямування;
- застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності;
- креативно генерувати та реалізовувати нові ідеї як результат отриманих знань.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають опанувати такі компетентності:

Інтегральні компетентності (ІК)

ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. *Аналіз та синтез*: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-політичними явищами і процесами.

ЗК-2. *Гнучкість мислення*: набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях.

ЗК-5. *Комунікативні навички*: здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.

ЗК-6. *Технологічні здатності*: навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

ЗК-7. *Здатність до навчання*: здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК-8. *Міжнародний кругозір*: існування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності спеціальні (ФК)

ФК-1. Знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання.

ФК-2. Знання вчень та концепцій світової і української політичної думки.

ФК-3. Знання основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях.

ФК-4. Знання принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування.

ФК-5. Знання сучасних теоретичних і практичних засад організації та проведення політологічних досліджень.

ФК-6. Уміння працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них.

ФК-7. Уміння аналізувати специфіку основних етапів розвитку політики та світового політичного процесу.

ФК-8. Уміння творчо осмислювати і застосовувати історичний досвід політичної практики.

ФК-9. Уміння об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію.

ФК-11. Здатність приймати участь в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки.

РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки	Статус дисципліни: обов'язкова	
Модулів – 1	Освітньо-професійні програми: Політологія	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 4		Рік навчання:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат, есе.	Спеціальності: 052 Політологія	2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр:	
		3	3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні	
		40 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		48 год.	98 год.
		Індивідуальні завдання:	
		12	12
		Вид контролю: КМР, залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 45% / 55%

для заочної форми навчання – 10 % / 90 %

1.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	л.	пр.	с.р.	Інд	Усього	л.	пр.	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1. Витоки становлення та розвиток сучасної зарубіжної політології. Специфіка національних шкіл Європи, США та країн Азії, Африки і Латинської Америки.										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи сучасної зарубіжної політології										
Тема 1. Інституціоналізація зарубіжної політичної науки	5	1	-	4		9	2	-	7	
Тема 2. Генеза та особливості становлення політичної науки в країнах Заходу (XX ст.)	9	1	4	4		6	-	-	6	
Тема 3. Основні теоретико-методологічні напрямки американської політичної науки.	6	2	-	4		6	-	-	6	
Тема 4. Дослідження демократії як форми державного устрою. Основні теорії демократії.	8	2	4	2		5	-	-	1	
Тема 5. Розробка моделей побудови держави та встановлення державного суверенітету в зарубіжній політичній науці.	4	2	-	2		6		-	6	
ІНДЗ	3				3	3				3
Разом за змістовим модулем 1	35	8	8	16	3	35	2	-	30	3

Змістовий модуль 2. Порівняльні політологічні дослідження.

Тема 6. Дослідження політичних партій і партійних систем.	12	4	4	4		6	-	-	6	
Тема 7. Компаративістський аналіз сучасних політичних систем.	6	-	-	6		8	-	-	8	
Тема 8. Нові тенденції розвитку теорії політики.	9	2	4	3		10	2	2	6	
Тема 9. Дослідження популізму і націоналізму як ознак сучасного політичного процесу. Різноманітність їх прояву і виміру в різних країнах світу.	4	-	4			7	-	-	7	
ІНДЗ	3				3	3				3
Разом за змістовим модулем 2	34	6	12	13	3	34	2	2	27	3
Змістовий модуль 3. Класичні концепції сучасної зарубіжної політології										
Тема 10. Авангардні стратегії політичних досліджень у сучасній зарубіжній політології	4	-	-	4		6	-	-	6	
Тема 11. Основні зарубіжні концепції дослідження тоталітаризму	8	2	2	4		6	-	-	6	
Тема 12. Європейська школа політичних досліджень	8	2	2	4		10	2	2	6	
Тема 13. Феномен взаємовпливу демократії і тиранії в новітній час: сучасні зарубіжні дослідження.	8	2	2	4		6	-	-	6	
ІНДЗ	3				3	3				3

Разом за змістовим модулем 3	31	6	6	16	3	31	2	2	24	3
-------------------------------------	-----------	----------	----------	-----------	----------	-----------	----------	----------	-----------	----------

Змістовий модуль 4. Розвиток політологічних концепцій у сучасних країнах Азії, Африки та Латинської Америки.

Тема 14. Розвиток політичної теорії в країнах Латинської Америки.	5	-	4	1		6	-	-	6	
Тема 15. Розвиток політичної думки в країнах Азії	7	-	6	1		5	-	-	5	
Тема 16. Розвиток політологічних концепцій в країнах Африки.	5	-	4	1		6	-	-	6	
ІНДЗ	3				3	3				3
Разом за змістовим модулем 4	20	-	14	3	3	20	-	0	17	3
Усього годин	120	20	40	48	12	120	6	4	98	12

1.3. Критерії оцінювання

1. Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не

		розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
	2 бали	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, здобувачем допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
	3 бали	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач не виконав завдання самостійної роботи.
	1 бал	Оцінюється робота здобувач, який не в змозі виконати більшості завдань самостійної роботи, не володіє навчальним

		матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) виконує окремі завдання самостійної роботи.
	2 бали	Оцінюється робота здобувача, який виконав значну частину самостійної роботи, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, здобувачем допускаються при цьому окремі неточності та незначні помилки.
	3 бали	Здобувач у повному обсязі виконав завдання самостійної роботи, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
Проміжний тестовий контроль (кожен	0 балів	Здобувач не відповів на жодне тестове питання
	1	Здобувач дав правильні відповіді від 1 до 5 питань.

змістовний модуль передбачає тестовий контроль із 25 питань)	2	Здобувач дав правильні відповіді від 6 до 10 питань.
	3	Здобувач дав правильні відповіді від 11 до 15 питань.
	4	Здобувач дав правильні відповіді від 16 до 20 питань.
	5	Здобувач дав правильні відповіді від 20 до 25 питань.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Завдання не виконано.
	1-3 бали	Завдання виконано формально, стандартними книжковими фразами, без власних роздумів. Не своєчасно, присутні помилки, відсутня логіка та грамотність суджень.
	4-7 балів	Завдання виконано у повному обсязі, але допущені окремі неточності. Логіка викладу присутня, однак не вистачає ілюстрації отриманих узагальнень, або ж їх обґрунтування. Висновки аргументовані, однак, узагальнення не зовсім відповідають отриманим результатам.
	8-10 балів	Завдання виконано у повному обсязі, без помилок. Відповідність теоретичним положенням, обґрунтованість позиції, факти, результати досліджень подаються у логічній послідовності. Висновки логічні, аргументовані, повні, вказують на виявлені закономірності.

Контрольна модульна робота (тестовий контроль із 50 питань)	0 балів	Здобувач не відповів на жодне тестове питання
	1	Здобувач дав правильні відповіді від 1 до 5 питань.
	2	Здобувач дав правильні відповіді від 6 до 10 питань.
	3	Здобувач дав правильні відповіді від 11 до 15 питань.
	4	Здобувач дав правильні відповіді від 16 до 20 питань.
	5	Здобувач дав правильні відповіді від 21 до 25 питань.
	6	Здобувач дав правильні відповіді від 25 до 30 питань.
	7	Здобувач дав правильні відповіді від 31 до 35 питань.
	8	Здобувач дав правильні відповіді від 36 до 40 питань.
	9	Здобувач дав правильні відповіді від 41 до 45 питань.
	10	Здобувач дав правильні відповіді від 46 до 50 питань.

2. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом дисципліни «СЗП» на підставі вивченої основної та додаткової літератури,

	аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. <i>Знає:</i> наукові категорії та методи політичної науки; основні теорії сучасної зарубіжної науки, методи дослідження та специфіку відомих національних політологічних шкіл сучасності; умови становлення та розвитку зарубіжних політологічних шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних основ дослідження; основні політологічні теорії і доктрини зарубіжних країн, специфіку їх імплементації в політичну практику та можливі наслідки; головні напрями досліджень зарубіжних політологічних шкіл. <i>Здобувач вміє:</i> використовувати теорії, методи, принципи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних політичних наук в навчанні та професійній діяльності; застосувати основні методи аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, використовувати новітні ІТ-технології у професійній діяльності; демонструвати володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань; виділяти основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлювати коло проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави; оцінювати соціально-політичні явища і процеси, закономірності та тенденції
--	--

	розвитку політичної дійсності; брати участь в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях; у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів політичної науки; описувати теоретичні моделі в поясненні тенденцій розвитку політичних інститутів та політичних процесів на різних рівнях; демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи політичної науки, основні галузі (напрямки) політичного знання; демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки; належним чином аналізувати, синтезувати та використовувати на практиці основоположні знання професійного напрямку; використовувати отримані знання для подальшого поглибленого вивчення фахових навчальних дисциплін; розвивати професійну інтуїцію, професійне мислення як єдність практичного і теоретичного розуму, що дозволяє більш раціонально і системно вирішувати задачі професійного спрямування; застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності; креативно генерувати та реалізовувати нові ідеї як
--	--

	результат отриманих знань. <i>Здобувач здатен:</i> розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні; творчо осмислювати і застосовувати історичний досвід політичної практики; об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію; приймати участь в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки.
Добре (82–89 В)	Здобувач володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом дисципліни «СЗП» на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді відрізняються впевненістю, повнотою, логікою, але не завжди аргументовані. <i>Знає:</i> наукові категорії та методи політичної науки; основні теорії сучасної зарубіжної науки, методи дослідження та специфіку відомих національних політологічних шкіл сучасності; умови становлення та розвитку зарубіжних політологічних

	шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних основ дослідження; основні політологічні теорії і доктрини зарубіжних країн, специфіку їх імплементації в політичну практику та можливі наслідки. <i>Здобувач вміє:</i> використовувати теорії, методи, принципи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних політичних наук в навчанні та професійній діяльності; застосувати основні методи аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, використовувати новітні ІТ-технології у професійній діяльності; демонструвати володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань; виділяти основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлювати коло проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави, хоча робить незначні помилки в оцінюванні соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності; брати участь в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях; у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів політичної науки; описувати теоретичні моделі в поясненні тенденцій розвитку політичних інститутів та політичних процесів на різних рівнях; демонструвати навички самостійної
--	--

	роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи політичної науки, основні галузі (напрямки) політичного знання; демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки; належним чином аналізувати, синтезувати та використовувати на практиці основоположні знання професійного напрямку; використовувати отримані знання для подальшого поглибленого вивчення фахових навчальних дисциплін. <i>Здобувач здатен:</i> розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Добре (74–81 С)	Здобувач володіє певним обсягом навчального матеріалу і науково-понятійного апаратом дисципліни «СЗП» на підставі вивченої основної літератури, висловлює свої думки, але не аргументує їх. Усні відповіді відрізняються неточністю. <i>Знає:</i> наукові категорії та методи політичної науки; основні теорії сучасної зарубіжної науки, специфіку відомих національних політологічних шкіл сучасності; умови становлення та розвитку зарубіжних політологічних шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних

	основ дослідження; основні політологічні теорії і доктрини зарубіжних країн, специфіку їх імплементації в політичну практику та можливі наслідки. <i>Здобувач вміє:</i> використовувати теорії, методи, принципи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних політичних наук в навчанні та професійній діяльності; застосувати основні методи аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, використовувати новітні ІТ-технології у професійній діяльності; демонструвати володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв’язання фахових комунікативних завдань; описувати теоретичні моделі в поясненні тенденцій розвитку політичних інститутів та політичних процесів на різних рівнях; демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи політичної науки, основні галузі (напрямки) політичного знання; демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки; належним чином аналізувати, синтезувати та використовувати на практиці основоположні знання професійного напрямку; використовувати отримані знання для подальшого поглибленого вивчення фахових навчальних дисциплін. <i>Здобувач здатен:</i> розв’язувати задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій
--	--

	професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Задовільно (64–73 D)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Має на задовільному рівні знання про основні доктрини, концепції та політико-правові вчення в цілому. Вміє аналізувати основні поняття і категорії дисципліни; але не може ретельно аналізувати інформацію та використовувати аналітичний фактаж; допускає суттєві помилки у відповідях. . Усні відповіді відрізняються неточністю. <i>Здобувач знає</i> наукові категорії та методи політичної науки; основні теорії сучасної зарубіжної науки, специфіку відомих національних політологічних шкіл сучасності; умови становлення та розвитку зарубіжних політологічних шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних основ дослідження; основні політологічні теорії і доктрини зарубіжних країн, специфіку їх імплементації в політичну практику та можливі наслідки, але демонструє середній рівень.
Задовільно (60–63 E)	Здобувач володіє навчальним матеріалом фрагментарно, не вміє використовувати їх у практичній діяльності. Поверхово обізнаний із основними зарубіжними політико-правовими течіями та їх представниками, політологічними школами і течіями

	сучасності, загальними і відмінними рисами між ними. Здобувач демонструє середній рівень сформованості компетентностей за даними стандартами, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни. <i>Здобувач здатен:</i> розв'язувати елементарні задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Незадовільно (35–59 FX)	Здобувач не достатньо володіє навчальним матеріалом, при його відтворенні відповідь елементарна, фрагментарна, має переважно репродуктивний характер, не може викласти зміст основних умов становлення та розвитку зарубіжних політологічних шкіл, специфіку об'єкту, предмету та методологічних основ дослідження.
Незадовільно (0–34 F)	Здобувач повністю не володіє навчальним матеріалом з курсу сучасної зарубіжної політології, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача. Не усвідомлює мету навчальної діяльності. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє незадовільний рівень сформованості компетентностей.

3. Форми проміжного і підсумкового контролю

Розрахунок балів за видами проміжного та підсумкового контролю з дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія»

Всі бали, що обрав здобувач, розраховуються так: набрана здобувачем кількість балів ділиться на 1,06.

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)						Проміжнийтестовий контроль	Сума (залик)
Модул і	Бал и	ІНД З	КМ Р	Коефіцієн т	Разом		
ЗМ 1	0–17	10	10	1,06	100 (106:1,06=100)	20	0–100
ЗМ 2	0–23						
ЗМ 3	0–23						

3M 4	0– 23						
------	----------	--	--	--	--	--	--

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ».

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти складається з таких видів робіт: підготовка до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних робіт, залікових модулів і екзамену, самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни, зокрема написання та захист рефератів і есе.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання є однією з форм навчального процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Одним з видів індивідуальних завдань з даної навчальної дисципліни є реферат за індивідуальною темою.

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, уміння робити порівняльний аналіз, контент-аналіз та засвоювати інші методи пізнання.

При підготовці та написанні індивідуального завдання (реферату) рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи:

При виконанні письмових індивідуально-дослідних завдань бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура індивідуального завдання включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка реферату оформлюється за встановленим зразком та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

Основна частина подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У **висновках** необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет-документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури реферату

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	

Умовні позначки (скорочення)	1 стор. (за необхідністю)	
Вступ	1-2 стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками (не виносяться до змісту)	до 15 стор. (з загальним обсягом 20 стор.), або до 10 стор. (з загальним обсягом 15 стор.)	
Висновки	1-2 стор.	
Список використаних джерел	10-15 джерел	
Додатки	не регламентуються	Обсяг не обмежений

Правила оформлення реферату:

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210х297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Cyr. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тексту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання,

фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат:

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті реферату. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні реферату обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні реферату, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і т. д.

Бібліографічний опис списку використаних джерел:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Порядок подання та захист індивідуального завдання:

1. Звіт про виконання індивідуального завдання подається у вигляді скріплених аркушів формату А4 (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання.

2. Індивідуальне завдання подається викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю.

3. Оцінка за індивідуальне завдання виставляється на заключному занятті (практичному тощо) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача з його змістом. Можливий захист завдання шляхом усного виступу здобувача під час проведення практичного заняття (до 5 хв.).

Іншим видом індивідуальних завдань з даної навчальної дисципліни є есе за індивідуальною темою.

Есе— це самостійна письмова реферативно-аналітична праця з вільною композицією, що написана на основі опрацювання відповідних джерел, висвітлює сучасний стан конкретної проблеми і містить науково обґрунтований власний погляд на неї, а також відповідь на запитання про перспективи та можливі способи її розв’язання. Ця навчальна робота передбачає вираження здобувачем своєї точки зору, особистої суб’єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

При підготовці та написанні індивідуального завдання (есе) рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою есе, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему есе.
2. З’ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.
3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання есе, редагування, виготовлення наочних матеріалів (ілюстрацій, таблиць, схем тощо).
4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.
5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми есе, з’ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні есе.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи:

При виконанні письмових індивідуально-дослідних завдань бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура індивідуального завдання включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
- основна частина, де викладається власний погляд (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- список використаних джерел (не більше 5 найменувань);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка есе оформлюється за встановленим зразком та є першою сторінкою індивідуального завдання, проте номер на ній не проставляється.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми твору, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на підтримку

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці есе.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації,

допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Структуру есе визначають висунуті до нього вимоги, де думки автора: 1) викладено у формі коротких тез; 2) підкріплені доказами – за тезою слідує аргументи: вступ; теза, аргументи; теза, аргументи; теза, аргументи; висновок. Автор може використовувати декілька аргументів на користь кожної тези для більшої переконливості обраної тези.

Правила оформлення есе:

Есе виконується на стандартних аркушах формату А4 (210х297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг есе, виконаного на комп'ютері, – 7-10 сторінок без додатків. Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні есе необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; дотримуватися основних вимог з використання цитат; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень. До нього можуть бути додані графіки, діаграми і таблиці, схеми, ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані).

Бібліографічний опис списку використаних джерел:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті. Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Порядок подання та захист індивідуального завдання:

1. Звіт про виконання індивідуального завдання подається у вигляді скріплених аркушів формату А4 (есе) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання.
2. Індивідуальне завдання подається викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю.
3. Оцінка за індивідуальне завдання виставляється на заключному занятті (практичному тощо) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача з його змістом. Можливий захист завдання шляхом усного виступу здобувача під час проведення практичного заняття (до 5 хв.).

Дотримання вимог академічної доброчесності:

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Університеті Ушинського» кожний здобувач повинен дотримуватися *академічної доброчесності*.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні індивідуального завдання передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо есе у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача, вона все одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

Модуль 1.

Витоки становлення та розвиток сучасної зарубіжної політології. Специфіка національних шкіл Європи, США та країн Азії, Африки і Латинської Америки

Тема 1.

Інституціоналізація зарубіжної політичної науки (4 год.)

Ключові поняття: політична наука, політичні дослідження, політичні доктрини, політичні школи, політичні напрямки, традиції, сучасність, порівняльний аналіз.

I. Темати рефератів:

1. Передісторія становлення політичної науки: Період Античності.
2. Передісторія становлення політичної науки: Період Середньовіччя.
3. Передісторія становлення політичної науки: Період Відродження.

4. Звільнення політики і політичної думки від теології і церковної моралі: умови та етапи.
5. Політична наука як самостійна галузь наукового знання та її основні сфери аналізу.

II. Теми есе:

1. Творчість Н. Макіавеллі як початок нового етапу розвитку політичної науки.
2. Суспільно-політичні парадигми становлення та розвитку політичної науки.
3. Основні соціокультурні парадигми розвитку політичної науки.
4. Дайте порівняльну характеристику інституціоналізації політичної науки у країнах світу (за власним вибором).

III. Робота з першоджерелами.

1. Запишіть основні ідеї роботи Н. Макіавеллі «Державець». Складіть таблицю, з якими ідеями ви погоджуєтесь, а з якими – ні. Обґрунтуйте свою позицію.
2. Сучасний макіавеллізм: сутність та форми прояву.

Рекомендована література.

1. Антология мировой политической мысли: в 5 тт. / Нац. обществ.-науч. фонд. Акад. полит. науки; руководитель проекта Г. Ю. Семигин и др.; ред.-науч. совет: пред. совета Г. Ю. Семигин и др. Москва : Мысль, 1997. Т. 1. Зарубежная политическая мысль: истоки и эволюция. 832 с. URL : <http://www.novsu.ru/npe/files/um/1412/bg/shell/arh/antolog/1.htm>
2. Енциклопедія політичної думки. Київ : Дух і Літера, 2000. 472 с.
3. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 766 с.

3. Історія політичних і правових учень: хрестоматія / під заг. ред. Г. Г. Демиденко. Харків : Факт, 2009.
4. Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень : навч.-метод. посібник. Київ : ТОВ «XXI століття: Діалог культур», 2005. 256 с.
5. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 564 с. URL : http://www.cul.com.ua/preview/Politologia_Kiriluk.pdf
6. Колісніченко А. І. Хрестоматія з історії греко-римських політико-правових вчень: навч. посібник. Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2005. 192 с.
7. Макіавеллі Н. Листи та твори. URL : <http://www.vostlit.info/haupt-Dateien/index-Dateien/M.phtml?id=2053> (14.01.2014).
8. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія.Філософія. Політологія: Зб. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
9. Наумкіна С. М. Ноель-Нойман Елізабет. Історія політичної думки : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ – 2000, 2014. С. 483–484 (всього 766 с.)
10. Наумкіна С. М. Оппенгеймер Франц. Історія політичної думки : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ–2000, 2014. С. 495–496.
11. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий світ-2000, 2015. 490 с.
12. Политическая наука: электронная хрестоматия (мультимедийное учебное пособие) / авт. и сост.: Санжаревский И. И.; изд. 4-е, испр. и доп. Тамбов, 2014. URL : <http://read.virmk.ru/>.

13. Політологічний енциклопедичний словник / В. Б. Авер'янов, І. В. Алексеєнко, С. С. Андрєєв та ін.; В. П. Горбатенко (упоряд.), Ю. С. Шемшученко та ін. Київ, 2004.
14. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини XX – початку XXI ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_vchen__romanyuk_as.html
15. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ: Знання України, 2003. 400 с. URL : http://www.npu.edu.ua!/ebook/book/html/D/ifon_kifi_Filosofiya%20polituku/10.html#ЗМІСТ
16. Сучасна політична лексика: енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 396 с.

Тема 2.

Гене́за та особливості становлення політичної науки в країнах Заходу (XX ст.) (4 год.)

Ключові поняття: нова політична наука, новий світ, соціальні і політичні зміни, соціально-політичний процес, правова школа, Левіафан, предмет дослідження.

І. Теми рефератів:

1. «Нова політична наука для нового світу» як один із засобів соціальних і політичних змін (за Алексисом де Токвилем).
2. Правова школа Staatslehre в Німеччині та її основний предмет дослідження.

3. Роботи О. Конта і Г. Гегеля як новий напрямок філософсько-політологічного аналізу сучасності.
4. Легітимізація соціології і політології в Росії
5. Політична наука Великобританії: основні напрями дослідження та особливості формування.

II. Темати для написання есе:

1. Робота Дж. Мільтона «Про свободу слова» та її наслідки для визначення вектору розвитку європейських соціально-політичних процесів.
2. Сучасний Левіафан: ознаки, наслідки, перспективи подальшого розвитку і змін.
3. Проблема політичного як особлива сфера життєдіяльності людей (за роботами А. Фергюсона).

III. Проаналізуйте ключові положення роботи А. де Токвіля «Демократія в Америці» та визначте ознаки класичної демократії того часу.

Рекомендована література.

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія: Зб. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
3. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий світ-2000, 2015. 490 с.

4. Политическая наука: электронная хрестоматия (мультимедийное учебное пособие) / авт. и сост.: Санжаревский И. И.; изд. 4-е, испр. и доп. Тамбов, 2014. URL : <http://read.virmk.ru/>.
5. Політична думка ХХ століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201
6. Політична думка ХХ–ХХІ століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
7. Політологічний енциклопедичний словник / В. Б. Авер'янов, І. В. Алексеєнко, С. С. Андрєєв та ін.; В. П. Горбатенко (упоряд.), Ю. С. Шемшученко та ін. Київ, 2004.
8. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_vchen__romanyuk_as.html
9. Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 396 с.
10. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ : Знання України, 2003. 400 с. URL : http://www.npu.edu.ua!/ebook/book/html/D/ifon_kifi_Filosofiya%20polituku/10.html#3МІСТ

Тема 3.

Основні теоретико-методологічні напрямки американської політичної науки (4 год.)

Ключові поняття: політична наука, порівняльне конституційне право, Американська Асоціація політичних наук, позитивістська методологія, сцієнтистські форми дослідження.

Теми доповідей та рефератів

1. Політична наука і порівняльне конституційне право в США (за роботою Д. Берджеса (1890)).
2. Американська Асоціація політичних наук як перша фахова громадська асоціація політологів.
3. «Аннали американської академії політичних і соціальних наук» як перший фаховий журнал з політичної науки у світі.
4. Розвиток американської політичної науки після Другої світової війни.
5. Ключові проблеми дослідження американської політичної науки наприкінці XX ст.
6. Основні методи дослідження в американській політичній науці: особливості та значення.
7. Позитивістська методологія та її сцієнтистські форми у американських політологічних дослідженнях (Ч. Мерріам, Дж. Кетлін та ін.)
8. Основні напрямки політологічних досліджень сучасною американською політичною наукою.

II. Дайте відповідь на дискусійні питання:

1. Політична наука: чи можна її вважати точною наукою. Чому? Ваші докази.
2. Математичний метод як основний метод дослідження американської політичної науки. Чи згодні ви з цим? Обґрунтуйте свою позицію.

3. Чому американська політична наука отримала провідні позиції після Другої світової війни? Наведіть суб'єктивні та об'єктивні умови.
4. Інституціоналізм та неоінституціоналізм в дослідженнях сучасного світового процесу американською політичною наукою. Чи стали ці підходи домінуючими наприкінці XX ст. в США? Чому? Конкретизуйте свою відповідь.

III. Створіть стислий конспект за однією з тем:

1. Еліот про неспроможність перетворення політології в точну науку: докази та приклади.
2. Проект К. Джанда «Порівняльний аналіз у партології» та його практичне значення для виборчого процесу.
3. Системне моделювання політики з використанням комп'ютерних технологій як основний напрямок прогнозування американського виборчого процесу.
4. Інституціоналізм та неоінституціоналізм в дослідженнях сучасного світового процесу американською політичною наукою. Чи стали ці підходи домінуючими наприкінці XX ст. в США? Чому? Конкретизуйте свою відповідь.
5. Ф. Лібер і Дж. Берджес – засновники системного дослідження політики в Америці.

Рекомендована література.

1. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
2. Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 396 с.

3. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини XX – початку XXI ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_vchen__romanyuk_as.html
4. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ : Знання України, 2003. 400 с. URL : http://www.npu.edu.ua!/ebook/book/html/D/ifon_kifi_Filosofiya%20polituku/10.html#3MIST
5. Хол П. Політична наука і три нових інституціоналізму. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 4. Харків : Константа, 2006. С. 48–76.

Тема 4.

Дослідження демократії як форми державного устрою. Основні теорії демократії (2 год.)

Ключові поняття: демократія, державний устрій, народовладдя, відповідальність, ліберальна модель, особистість, громадська самореалізація, репрезентативна демократія, сучасний парламентаризм, елітарні концепції, партіципаторна демократія, егалітарний елітизм, популізм, тиранія.

I. Теми рефератів:

1. Основні механізми трактування народовладдя.
2. Англосаксонська традиція розгляду демократію як відповідального і компетентного правління: теорія і практика.
3. Співвідношення принципів відповідальності і співучасті в ліберальній моделі демократії.

4. Демократія – це уряд зі своїм власним курсом (за роботами Р. Дарендорфа).
5. Демократія і тиранія: співвідношення понять.

II. Темі есе:

1. Репрезентативна демократія і сучасний парламентаризм.
2. Основні риси ліберальної моделі демократії та її прояви у сучасній політичній практиці.
3. Громадська самореалізація особистості як показник демократичної форми державного устрою.
4. Егалітарний елітизм та його сучасні прояви.
5. Популізм як виклик сучасності.

III. Складіть стислий конспект за однією з тем:

1. «Технічна роль» демократії в елітарній концепції: її позитивні та негативні риси.
2. Теорія егалітарного елітизму (за роботою Й. Шумпетера «Капіталізм, соціалізм, демократія»).
3. Популістський авторитаризм як наслідок партіципаторної демократії.
4. Переваги і недоліки основних теорій демократії.
5. Демократія и тиранія в новий та новітній час (оберіть самостійно країни для аналізу).

Рекомендована література

1. Белл Даніел. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії. Київ : Наш формат, 2017. 312 с.
2. Бжезинський Зб. Велика шахівниця. Панування Америки та його геостратегічні імперативи. Київ : Фабула, 2018. 288 с.

3. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство. Київ : видавництво Києво-Могилянська академія, 2006. 204 с.
4. Бжезинський Зб. Стратегічне бачення. Львів : Літопис, 2012. 168 с.
5. Даль Р. Про демократію. Київ : Основи, 2004. 202 с.
6. Наумкіна С. М. Ефективне панування еліт як закон суспільного життя цивілізованого суспільства. Ціннісний вимір політичної діяльності. Зб. наук. праць. Херсон, 2019. С. 5–9.
7. Наумкіна С. М. Основні моделі розподілу владних повноважень в межах сучасних ліберальних демократій. Одеса : ОДУВС, 2013. С. 160–162.
8. Основи демократії: Посібник /За заг. ред. А. Колодій. Київ : вид-во «Ай Бі», 2002. 684 с.
9. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
10. Політологічний енциклопедичний словник / В. Б. Авер'янов, І. В. Алексеєнко, С. С. Андрєєв та ін.; В. П. Горбатенко (упоряд.), Ю. С. Шемшученко та ін. Київ, 2004.
11. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини XX – початку XXI ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_vchen__romanyuk_as.html

Тема 5

Розробка моделей побудови держави та встановлення державного суверенітету в зарубіжній політичній науці(2 год.).

Ключові поняття: держава, свобода, індивід, нація, держава-нація, суверенітет, національний суверенітет, федерація, індивідуалізм, європейські цінності, світовий ринок.

I. Темі рефератів:

1. Англосаксонський погляд на державу як гаранта особистої свободи індивіда.
2. Першорядні цінності цивілізації Заходу.
3. Держава-нація та її сучасна сутність.
4. Роль і значення ідеї права в сучасних суспільствах.
5. Національний суверенітет і інтереси світового ринку.
6. Міжнародний уряд як федерація національних урядів: позитивні та негативні риси і наслідки.

II. Темі есе:

1. Держави, як «продукт людського» (за Майклом Оукешоттом).
2. Філософія державної регламентації (за Мишелем Кроз'є).
3. Співвідношення зовнішньополітичного і національного аспектів суверенітету (за Г. Ласки).
4. «Плюралістична» модель держави (за Г. Дж. Ласки).
5. Виміри процесів формування держави і створення нації: можлива парадигма для дослідження варіацій в межах Європи.

III. Дайте відповіді на дискусійні питання:

1. Зіткнення цивілізацій. Як ви це розумієте? Наведіть сучасні приклади.
2. Які виміри процесів формування держави і створення нації ви вважаєте головними у сучасний час?

IV. Робота з першоджерелами:

1. Складіть конспект статті С. Хантингтона «Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности». Визначте основні виклики американській національній ідентичності.
2. Складіть план-конспект статті У. Рено «Патронаж, который строит государство и патронаж, который его разрушает: как провести различие». Дайте відповідь на запитання зазначеної статті.

Рекомендована література

1. Виміри процесів формування держави і створення нації: можлива парадигма для дослідження варіацій в межах Європи. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 182–217.
2. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій / Пер. з англ. Київ : Наш формат, 2018. 446 с.
3. Гантінгтон Самюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ: Наш формат, 2019. 487 с.
4. Гантінгтон С. Хто ми? Виклики американській національній ідентичності / Пер. з англ. А. Башкірова. Київ : Основи, 2007. 531 с.
5. Парсонс Т. Система современных обществ / Пер. с англ. Л. А. Седова, А. Д. Ковалева. Под ред. М. С. Ковалевой. Москва: Аспект Пресс, 1998. 270 с.
6. Політична думка XX століття / Політологія: під ред. Сазонова М. І. Харків: Фоліо, 2001. С. 165–201
7. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
8. Рено У. Патронаж, який будує державу, і патронаж, який її руйнує: як провести відмінність. Прогнозис. 2007. № 2. С. 249–266
9. Сарацин Тіло. Німеччина сама себе руйнує. Київ : Темпора, 2016. 762 с.

10. Світова історія XX століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. Львів : Літопис, 2008. 972 с.
11. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар. Київ : видавництво Києво-Могилянська академія, 2003. 252 с.
12. Фукуяма Френсіс. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат, 2019. 608 с.

Тема 6.

Дослідження політичних партій і партійних систем (4 год.)

Ключові поняття: партія, політична партія, громадянське суспільство, держава, біпартизм, мультипартизм, мультипартійні системи, партійні системи.

I. Темати рефератів.

1. Двоїста природа партій як посередника між громадянським суспільством і державою.
2. Конструювання партій, за Дж. Ла Паломбаром.
3. Біпартизм і мультипартизми (за теорією Мориса Дюверже).
4. Мультипартійні системи: північний та латинські типи.
5. Семиступінчата класифікацію партійних систем (за роботою Дж. Сарторі «Політичні партії і партійні системи»).
6. Індекси ефективності кількості політичних партій (за роботами Д. Раю, М. Лаакса і Р. Таагепера).

II. Складіть стислий конспект за однією з наступних тем:

1. «Інституційний» і «соціальний» виміри партійних систем (за Д. Лані та С. Ерсоном).
2. Біхевіористичні парадигми аналізу соціально детермінованих систем.
3. Партійна система сучасної (оберіть країну за власним бажанням).

III. Виконайте одне з завдань.

1. Платформи політичних партій: сутність і критерії порівняльного аналізу (оберіть і проаналізуйте виборчий процес країн за власним бажанням).
2. Визначте індекс ефективності кількості політичних партій (за роботами Д. Раю, М. Лаакса і Р. Таагепера) будь-якої сучасної країни.

Рекомендована література

1. Джанда К. Сравнение политических партий: исследования и теория. Современная сравнительная политология. Хрестоматия. Москва, 1997.
2. Політична думка ХХ століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201
3. Політична думка ХХ–ХХІ століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
4. Хто є хто в європейській та американській політології. Малий політологічний словник / Б. Кухта (відп. ред.), А. Романюк, М. Поліщук. Львів : Кальварія, 1995. 288 с.
5. Шведа Ю. Методологічні застереження Дж. Сарторі щодо аналізу партійних систем. Нова політика. 1998. № 5.
6. Шведа Ю. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід: для затвердження демократії в Україні. Львів, 2010. 462 с.
7. Шведа Ю. Теорія політичних партій: Навчальний посібник. Львів : Тріада плюс, 2004. 528 с.

8. Sartori G. Parties and Party Systems. N.-Y., 1978. Vol. 1. P. 118.

Тема 7.

Компаративістський аналіз сучасних політичних систем (6 год.)

Ключові поняття: політична система, функціонування політичної системи, криза політичної системи, сутність політичної системи, компаративістський аналіз, системний метод, поведінковий (біхевіоралістський) метод.

I. Темы рефератів:

1. Компаративістика і визначення політичної системи.
2. Системний та поведінковий (біхевіоралістський) методи дослідження політичних систем сучасності.
3. Т. Парсонс і його теорія функціональної політичної системи.
4. Теорія політичної системи Д. Трумена.
5. Політична система сучасної України: особливості становлення та функціонування.

II. Виконайте одне з завдань:

1. Зробіть порівняльний аналіз теорій Д. Істона, Г. Алмонда і К. Дойча щодо сутності політичної системи.
2. Основні методологічні підходи до вивчення політичних систем: порівняльний аналіз.
3. Криза американської політичної системи (за роботою Д. Трумена): умови виникнення та наслідки.

III. Складіть стислий конспект за однією з тем:

1. Теорія політичної системи Г. Пауєлла и М. Каплана.
2. К. Дойч про націоналізм і соціальний зв'язок у функціонуванні політичних систем.
3. Порівняйте становлення і функціонування політичної системи України з будь-якою країною пострадянського простору.

Рекомендована література

1. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
2. Политическая наука: новые направления / Под ред. Р. Гудина и Х.-Д. Клингеманна. Пер. с англ. М. М. Гурвица, А. Л. Демчука, Т. В. Якушевой. Науч. ред. Е. Б. Шестопаля. Москва : Вече, 1999. 816 с.
3. Політична думка ХХ століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201
4. Політична думка ХХ–ХХІ століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
5. Хто є хто в європейській та американській політології. Малий політологічний словник / Б. Кухта (відп. ред.), А. Романюк, М. Поліщук. Львів : Кальварія, 1995. 288 с.
6. Шведа Ю. Методологічні застереження Дж. Сарторі щодо аналізу партійних систем. Нова політика. 1998. № 5.
7. Шведа Ю. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід: для затвердження демократії в Україні. Львів, 2010. 462 с.
8. Шведа Ю. Теорія політичних партій: Навчальний посібник. Львів : Тріада плюс, 2004. 528 с.
9. Толкотт Парсонс і розвиток теорії організації. URL : [https://cyberleninka.ru › article. tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii](https://cyberleninka.ru/article/tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii)

Тема 8.

Нові тенденції розвитку теорії політики (3 год.)

Ключові поняття: теорія політики, інтелектуальні стилі, саксонський інтелектуальний стиль, тевтонський інтелектуальний стиль, галльський інтелектуальний стиль, японський інтелектуальний стиль, ідеологія, структуралізм. Субкультура.

I. Складіть план-конспект за однією з наступних тем:

1. Загальна характеристика інтелектуальних стилей у розвитку політичних теорій.
2. Домінуюча роль ідеології відіграє в системі створення теорій цільної партійної культури.
3. Структуралізм і інтелектуальний стиль в розвитку політичних теорій.
4. Диференціація наукових субкультур як нова тенденція розвитку теорії політики у сучасний час.
5. Метатеоретичні позиції різних політологічних шкіл як наслідок різноманіття тенденцій в понятійному апараті сучасної політичної науки.

II. Темі есе:

1. Саксонський інтелектуальний стиль: загальні риси та особливості.
2. Тевтонський інтелектуальний стиль: загальні риси та особливості прояву в країнах Східної Європи.
3. Галльський інтелектуальний стиль: загальні риси та особливості прояву в романських країнах.
4. Японський інтелектуальний стиль: загальні риси та особливості.

III. Темі рефератів:

1. Позитивістське і емпіричне поле розвитку політичних теорій.
2. Основні варіанти інтерпретації структури загальної теорії політики.
3. Клаус фон Бейме щодо теорії політики і порівнянні в політичній науці.
4. Інтелектуальний стиль і розвиток політичних теорій.
5. Метатеорії і зміна парадигм у політичній теорії.
6. Нові підходи без зміни парадигм: політичний аналіз.
7. Основні ідеї К. фон Бейме щодо теорії політики і порівнянні в політичній науці. Його праця «Порівняння в політичній науці».

IV. Робота з першоджерелами:

Складіть план-конспект роботи Клауса фон Бейме «Порівняння в політичній науці». Її значення у теперішній час.

Рекомендована література

1. Бейме фон К. Сравнение в политической науке. Социально-политические науки. 1991. № 2. С. 101–107.
2. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
3. Политическая наука: новые направления / Под ред. Р. Гудина и Х.-Д. Клингеманна. Пер. с англ. М. М. Гурвица, А. Л. Демчука, Т. В. Якушевой. Науч. ред. Е. Б. Шестопал. Москва : Вече, 1999. 816 с.
4. Політична думка ХХ століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201
5. Політична думка ХХ–ХХІ століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
6. Хто є хто в європейській та американській політології. Малий політологічний словник / Б. Кухта (відп. ред.), А. Романюк, М. Поліщук. Львів : Кальварія, 1995. 288 с.

7. Толкотт Парсонс і розвиток теорії організації. URL : [https://cyberleninka.ru › article.tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii](https://cyberleninka.ru/article/tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii)
8. Klaus von Beyme. URL : www.en.wikipedia.org/wiki/Klaus_von_Beyme.

Тема 10.

Авангардні стратегії політичних досліджень у сучасній зарубіжній політології (2 год.)

Ключові поняття: авангардні стратегії, постструктуралізм, постмодернізм, макросоціологічні теорії, радикальний функціоналізм, теорія «активізованої громадськості», концепція деліберативної демократії, неоінституціоналізм, геостратегічні імперативи, етнополітика.

I. Темі рефератів:

1. Постструктуралізм у дослідженнях сутності політичних феноменів (М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, А. Турен).
2. Постмодернізм як стратегія політичних досліджень кінця XX – XXI століть.
3. Макросоціологічні теорії «радикального функціоналізму Н. Лумана.
4. Теорія «активізованої громадськості» Ю. Хабермаса.
5. Концепція деліберативної демократії.

II. Напишіть стислий конспект з однієї з зазначених тем:

1. Неоінституціоналізм і його різновиди.
2. Компаративістський напрям у новітніх політологічних дослідженнях
3. Геостратегічні імперативи досліджень.

4. Етнополітика як новий напрям політологічних досліджень к. XX ст.

III. Виконайте завдання:

1. Визначте основну тематику авангардних стратегій політичних досліджень у сучасній зарубіжній політології. Наведіть конкретні приклади.

Рекомендована література

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем и цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор: Учебное пособие / Под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. Москва, 2002. С. 74–89.
3. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
5. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
6. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Переклад з англ. Н. Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 476 с.
8. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація; пер. з ісп. Львів : Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2016. 256 с.
9. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
10. Лейтин Д. Напрямки руху політичної науки. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 14–19.

11. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія: 36. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
12. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
13. Роккан С. Виміри процесів формування держави і створення нації: можлива парадигма для дослідження варіацій в межах Європи. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 182–217.
14. Хол П. Політична наука і три нових інституціоналізму. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 4. Харків : Константа, 2006. С. 48–76.

Тема 11.

Основні зарубіжні концепції дослідження тоталітаризму (4 год.)

Ключові поняття: тоталітаризм, тоталітарний синдром, тоталітарна ідеологія, новий тоталітаризм, політична релігія, фашизм, більшовизм, комуністичні режими, деспотичні режими.

I. Теми рефератів:

1. Тоталітаризм як політична релігія (за роботою Вальдемара Гуріана).
2. Філософські погляди Джованні Джентиле.

3. Концепція «тоталітарного синдрому» К. Фрідріха та Зб. Бжезинського.
4. «Конттури» тоталітаризму, за Л. Шапіром.
5. Тоталітаризм як сучасний політичний феномен (за роботами Р. Арона).
6. Шляхи та межі поєднання комуністичних і деспотичних режимів (за роботами Р. Арона).
7. Тоталітарна ідеологія: її сутність, функції та наслідки (за роботами Л. Шапіра).

II. Виконайте завдання:

Зробіть порівняльний аналіз соціально-політичного розвитку конкретних країн кінця XX – поч. XXI ст. за вектором «демократія і тоталітаризм».

III. Зробіть стислий конспект з однієї з тем:

1. Основні доктрини фашизму та їх практичне втілення в політичну практику європейських країн.
2. Більшовизм: теорія та практика.
3. Тоталітаризм, фашизм, більшовизм: загальні риси та відмінності.
4. Новий тоталітаризм (огляд неокласичних трактувань тоталітаризму).

Рекомендована література

1. Арендт Х. Витоки тоталітаризму [Пер. з англ. Борисової І. В. та ін. Київ : Основи, 2006. 316 с.
2. Арон Р. Демократія та тоталітаризм; [пер. з франц.]. Київ : Основи, 2007. 510 с.
3. Джилас М. Обличчя тоталітаризму. Київ : Основи, 2006. 540 с.
4. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: [навч. посібник]. Київ : Центр

учбової літератури, 2009. 564 с.

5. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології: [навч. посібник]. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 520 с.

6. Нольте Є. Фашизм в його епоху; [Пер. з нім]. Київ : Знання, 2001. 568 с.

7. Толкотт Парсонс і розвиток теорії організації. URL : [https://cyberleninka.ru > article. tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii](https://cyberleninka.ru/article/tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii)

8. Фридрих К. Тоталитарная диктатура и автократия. Реферат. Кембридж, Гарвард, 1965. 12 с.

9. Хто є хто в європейській та американській політології. Малий політологічний словник / Б. Кухта (відп. ред.), А. Романюк, М. Поліщук. Львів : Кальварія, 1995. 288 с.

10. Толкотт Парсонс і розвиток теорії організації. URL : [https://cyberleninka.ru > article. tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii](https://cyberleninka.ru/article/tolkott-parsons-i-razvitie-teorii-organizatsii)

Тема 12.

Європейська школа політичних досліджень (4 год.)

Ключові поняття: доктрини масового суспільства, «людина-маса», гіпердемократія, раціональна регуляція, контрольована еволюція.

I. *Теми рефератів*[^]

1. Основні принципи доктрини масового суспільства (за роботами Хосе Ортеги-і-Гассета).
2. «Людина-маса» як істотна загроза правовому суспільству.
3. Гіпердемократія: сутність, основні риси та наслідки.
4. «Реформа – це завжди створення нового порядку» (за Х. Ортегом-і-Гассетом).

5. Неортодоксальні погляди Б. Рассела.
6. Поняття деліберативної демократії як демократії сучасного виміру (за Ю. Габермасом).

II. Темі есе:

1. Сцилла і Харибда, чи Комунізм і Фашизм (за Б. Расселом).
2. Від «раціональної регуляції» – до «контрольованої еволюції» (за Ральфом Дарендорфом).
3. Дефіцит авторитету у влади як джерело виникнення конфлікту в суспільстві (за Ральфом Дарендорфом).
4. Теорія комунікативної дії Ю. Габермаса та її практичне втілення.

III. Порівняйте:

Феномен демократії XX століття і гіпердемократії: загальні риси і особливості. Наведіть конкретні приклади щодо сучасної соціально-політичної практики.

Рекомендована література

1. Власенко В. І. Бертран Рассел і дослідження проблем політичної влади. Наука і освіта : господарство і економіка; підприємництво; право і управління. 2010. № 3. URL : <http://www.journal-nio.com/>
2. Дарендорф Р. Сучасний соціальний конфлікт; [Пер. з англ.] : Текст. Київ : Основи, 2006. 365 с.
3. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
4. Ортега-і-Гассет О. Повстання мас; [пер. с исп.]. Київ : Основи, 2002. 352 с.

5. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва. Вибрані твори. Київ : Основи, 1994. С. 238–272.
6. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів: Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
7. Рассел Б. Влада. Соціальний аналіз. URL : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Sem/09.php
8. Хабермас Ю. Політичні праці; [Пер. з нем.]. Київ : Основи, 2005. 368 с. («Нова наука про політику»).

Тема 13.

Феномен взаємовпливу демократії і тиранії в новітній час: сучасні зарубіжні дослідження (4 год.)

Ключові поняття: демократія, тиранія, легітимність, криза легітимності, цивілізаційна криза, політичний режим, соціальна напруженість, тоталітарні доктрини, тотальний контроль, деструктивні соціальні наслідки, суспільство, громадянське суспільство, новий тип влади, демократична тиранія.

I. Теми для написання есе:

1. Тотальний контроль над суспільством як головна особливість тиранії новітнього часу.
1. Глобальна цивілізаційна криза та феномен тоталітаризму: взаємозв'язок і взаємообумовленість явищ.
2. Модель державного управління Ж.-Ж. Руссо – перша тоталітарна доктрина Нового часу та її наслідки.

3. Концепція «тоталітарної держави» як «ідеальна модель» тиранії сучасності.

Виконайте завдання:

1. Феномен перетворення демократії в тиранію (проаналізуйте історичний факт за власним вибором).
2. Криза легітимності політичних режимів як фактор соціальної напруженості у новітній час (на прикладі конкретних країн).

II. Складіть стислий конспект за однієї з наступних тем:

1. Руйнування традиційних організаційних основ громадянського суспільства європейських країн в к. XX – поч. XXI т. та його деструктивні соціальні наслідки.
2. Основні тоталітарні доктрини XX ст. та їх втілення в політичну практику.
3. Поєднання демократії з авторитарною владою як синтез нового типу влади.
4. Демократична тиранія: сутність, основні риси та прояви.

Рекомендована література

1. Власенко В. І. Бертран Рассел і дослідження проблем політичної влади. Наука і освіта : господарство і економіка; підприємництво; право і управління. 2010. № 3. URL : <http://www.journal-nio.com/>
2. Дарендорф Р. Сучасний соціальний конфлікт; [Пер. з англ.] : Текст. Київ : Основи, 2006. 365 с.
3. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
4. Моска Гаетано. Правлячий клас. Церкви, партії, секти (фрагмент роботи). URL : <http://humanities.edu.ru/db/msg/23781>

5. Наумкіна С. М. Відкритість влади як принцип демократичного врядування. Перспективи. 2014. № 1 (59). С. 153–154.
6. Ортега-і-Гассет Х. Повстання мас; [пер. с исп.]. Київ : Основи, 2002. 352 с.
7. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва. Вибрані твори. Київ : Основи, 1994. С. 238–272.
8. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів: Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
9. Рассел Б. Влада. Соціальний аналіз. URL : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Sem/09.php
10. Хабермас Ю. Політичні праці; [Пер. з нем.]. Київ : Основи, 2005. 368 с. («Нова наука про політику»).
11. Michels R. Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie. – Stuttgart, 1989.

Тема 14.

Розвиток політичної теорії в країнах Латинської Америки (1 год.)

Ключові поняття: демократизація суспільства, новий світовий порядок, демократичний капіталізм, індіанські рухи, ідеологічні моделі, дуалізм демократичних перетворень, «холодна війна».

I. Теми рефератів:

1. Індіанські рухи наприкінці XX ст.: їх роль у демократизації суспільства.

2. Вектор розвитку політичного процесу в сучасних країнах Латинської Америки наприкінці XX – на початок XXI ст.
3. Чинники переходу до демократичних перетворень країн Латинської Америки наприкінці XX ст.
4. Умови створення нового світового порядку (за роботами Сепульведа Альмарса).
5. Демократичний капіталізм: сутність, форми та особливості.
6. Шляхи подальшого розвитку сучасних латиноамериканських країн (за роботою Грасиєли Субилсу).

II. Виконайте завдання:

1. Нові ідеологічної моделі розвитку країн Латинської Америки (оберіть і опишіть країну за власним бажанням).
2. Дуалізм демократичних перетворень в країнах Латинської Америки на початок XXI ст. (на прикладі конкретної латиноамериканської країни).

III. Складіть план-конспект

роботи «Кінець холодної війни і новий світовий порядок». Визначте її значення для політичної практики країн Латинської Америки (на прикладі конкретних країн).

Рекомендована література

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем и цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор: Учебное пособие / Под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. Москва, 2002. С. 74–89.

3. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
4. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. А. Іщенко. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с
5. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Переклад з англ. Н. Климчук. Львів: Кальварія, 2006. 476 с.
6. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація; пер. з ісп. Львів : Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2016. 256 с.
7. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
8. Лейтин Д. Напрямки руху політичної науки. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 14–19.
9. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія.Філософія. Політологія: Зб. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
10. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
11. Хол П. Політична наука і три нових інституціоналізму. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 4. Харків : Константа, 2006. С. 48–76.
12. Аризонський університет (США). URL : <http://www.hogben.ru/deps/poldir/net/> <http://www.arizona.edu/>.
13. Западний Мичиганський університет (США). URL : <http://www.wmich.edu/politics/resources/resource.html>.

14. Колорадо університет в Булдере (США). URL : <http://osiris.colorado.edu/LAB>
15. Чикагська школа політичних наук. Словник. URL : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/politology/257/8F>

Тема 15.

Розвиток політичної думки в країнах Азії (1 год.)

Ключові поняття: політичні доктрини, концепція модернізації, ідея «загальнонаціонального благодіяння», ідеологія «чучхесон», ідеологія «державного націоналізму», кемалізм, тюркизм, пантюркизм, панісламізм, панарабізм, паназіатізм.

I. Теми для написання рефератів:

1. Генеза та спадкоємність політичних доктрин країн Сходу від Стародавніх часів до сучасності.
2. Різноманітність сучасних моделей політичного розвитку Китаю.
3. Японська модель сучасного соціально-економічного і політичного розвитку: її особливості і переваги.
4. Ідея «загальнонаціонального благодіяння» японського типу: перспективи подальшого розвитку.
5. Сучасні тенденції лібералізації політичної і економічної сфер Індії.
6. Тюркизм и пантюркизм: загальні риси та особливості.
7. Розвиток наддержавних ідеологій в азіатських країнах: загальна характеристика.
8. Панісламізм. Панарабізм. Паназіатізм. Загальні риси та особливості.

II. Виконайте одне з зазначених завдань:

1. Концепція модернізації країн Азії та її національний контекст: теорія та практика XX – XXI ст. (Проаналізуйте конкретну країну Азії за власним бажанням).
2. Кемалізм як офіційна національно-ліберальна ідеологія Туреччини (опишіть певний період розвитку Туреччини другої половини XX ст. з конкретними прикладами соціально-політичної практики).

III. Складіть стислий конспект за однією з наведених тем:

1. Прагматизм Рухуннегари (основи державності) в Малайзії.
2. Особливості сучасної концепції модернізації в Індонезії.
3. Ідеологія «державного націоналізму» в Індії.
4. Ідеологія «чучхесон» в Південній Кореї та її сучасне трактування.

Рекомендована література

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем и цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор: Учебное пособие / Под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. Москва, 2002. С. 74–89.
3. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
4. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.

5. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Переклад з англ. Н. Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 476 с.
6. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація; пер. з ісп. Львів : Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2016. 256 с.
7. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
8. Лейтин Д. Напрямки руху політичної науки. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 14–19.
9. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія.Філософія. Політологія: 36. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
10. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
11. Політична думка XX століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201.
12. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
13. Политические системы и политические культуры Востока / Под ред. А. Д. Воскресенского. Изд-е второе, перераб. и доп. Москва : Восток–Запад, 2007. 829, [3] с.
14. Naumkina S. Phenomen of Chinese modernization in the context of the global political process. Modern vectors of science and education development in China and Ukraine. May 16-17, 2016. Odessa (Ukraine), Harbin (China). S. 44–54.
15. Frank A. G. ReOrient. Global Economy in the Asian Age. Berkerley and Los Angeles: University of California Press. 1998. 416 p.

16. «Understanding Leviathan's Malaise: Stateness and the Crisis of Governability in Post-Communist Polities». Denisa Kostovicova and Vesna Bojicic-Dzelilovic, eds. *Persistent State Weakness in the Global Age* (Farnham: Ashgate, 2009): 19–37.

Тема 16.

Розвиток політологічних концепцій в країнах Африки (1 год.)

Ключові поняття: авторитаризм, бюрократизм, «афрократія», міжнародний порядок, незахідний політичний процес, «архаїчне управління», релігійний фактор.

I. Темы для написання рефератів або есе:

1. Основні траєкторії еволюції міжнародного порядку в ХХІ ст. (на прикладі країн Африки).
2. «Синдром із 17 пунктів» Л. Пая: африканський контекст.
3. П. Гешире про взаємовплив авторитаризму і бюрократизму в африканських країнах (на прикладі Камеруну).
4. Поняття «афрократії» та його прояви у сучасному політичному процесі країн Африки.
5. Л. Гевелінг про особливості політичного процесу в сучасних країнах Африки.
6. «Архаїчне управління»: сутність, основні риси та особливості прояву.
7. Роль релігійного фактору у визначенні вектору розвитку країн африканського континенту.

II. Складіть стислий конспект за однією з тем:

1. «Архаїчне управління» як специфічний тип бюрократичного типу політичної влади.
2. «Афрократія» у практичному втіленні: особливості прояву та наслідки процесу.
3. Теоретичні доктрини та політична практика сучасного розвитку африканської держави (оберіть країну для аналізу).
4. Незахідний політичний процес африканських країн (за роботою Л. Пая «Незахідний політичний процес»).

III. Проаналізуйте та складіть поширений план

роботи Люс'єна Пая «Незахідний політичний процес» з метою написання есе «Незахідний політичний процес африканських країн».

Рекомендована література

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор: Учебное пособие / Под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. Москва, 2002. С. 74–89.
3. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
4. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
5. Гантінгтон С.. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Переклад з англ. Н. Климчук. Львів: Кальварія, 2006. 476 с.

6. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація; пер. з ісп. Львів : Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2016. 256 с.
7. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.
8. Лейтин Д. Напрямки руху політичної науки. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 14–19.
9. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія.Філософія. Політологія: 36. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
10. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
11. Політична думка XX століття / Політологія: під ред. Сазонова М. І. Харків: Фоліо, 2001. С. 165–201.
12. Політична думка XX–XXI століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.
13. Политические системы и политические культуры Востока / Под ред. А. Д. Воскресенского. Изд-е второе, перераб. и доп. Москва : Восток–Запад, 2007. 829, [3] с.
14. Pye L. W. The non-western political process. Journal of politics. 1957.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Інституціоналізація зарубіжної політичної науки.
2. Передісторія становлення політичної науки: період Античності.
3. Передісторія становлення політичної науки: період Середньовіччя.
4. Передісторія становлення політичної науки: період Відродження.
5. Звільнення політики і політичної думки від теології і церковної моралі: умови та етапи.
6. Політична наука як самостійна галузь наукового знання та її основні сфери аналізу.
7. Суспільно-політичні парадигми становлення та розвитку політичної науки.
8. Основні соціокультурні парадигми розвитку політичної науки.
9. Порівняльна характеристика інституціоналізації політичної науки у країнах Європи та США.
10. «Нова політична наука для нового світу» як один із засобів соціальних і політичних змін (за Алексисом де Токвилем).
11. Правова школа Staatslehre в Німеччині та її основний предмет дослідження.
12. Роботи О. Конта і Г. Гегеля як новий напрямок філософсько-політологічного аналізу сучасності.
13. Легітимізація соціології і політології в Росії
14. Політична наука Великої Британії: основні напрями дослідження та особливості формування.
15. Еліот про неспроможність перетворення політології в точну науку: докази та приклади.
16. Проект К. Джанда «Порівняльний аналіз у партології» та його практичне значення для виборчого процесу.
17. Системне моделювання політики з використанням комп'ютерних технологій як основний напрямок прогнозування американського виборчого процесу.
18. Інституціоналізм та неоінституціоналізм в дослідженнях сучасного світового процесу.

19. Ф. Лібер і Дж. Берджес – засновники системного дослідження політики.
20. Співвідношення принципів відповідальності і співучасті в ліберальній моделі демократії.
21. Демократія і тиранія: співвідношення понять.
22. Репрезентативна демократія і сучасний парламентаризм.
23. Основні риси ліберальної моделі демократії та її прояви у сучасній політичній практиці.
24. Конструювання партій, за Дж. Ла Паломбаром.
25. Бипартизм і мультипартизмі (за теорією Мориса Дюверже).
26. Мультипартійні системи: північний та латинські типи.
27. Семиступінчата класифікацію партійних систем (за роботою Дж. Сарторі «Політичні партії та партійні системи»).
28. Індекси ефективності кількості політичних партій (за роботами Д. Раю, М. Лаакса і Р. Таагепера).
29. Т. Парсонс і його теорія функціональної політичної системи.
29. Теорія політичної системи Д. Трумена.
30. Постструктуралізм у дослідженнях сутності політичних феноменів (М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, А. Турен).
31. Постмодернізм як стратегія політичних досліджень кінця XX – XXI століть.
32. Макросоціологічні теорії «радикального функціоналізму Н. Лумана.
33. Теорія «активізованої громадськості» Ю. Хабермаса.
34. Концепція деліберативної демократії.
35. Неоінституціоналізм і його різновиди.
36. Основні принципи доктрини масового суспільства (за роботами Хосе Ортеги-і-Гассета).
37. «Людина-маса» як істотна загроза правовому суспільству.
38. Гіпердемократія: сутність, основні риси та наслідки.
39. «Реформа – це завжди створення нового порядку» (за Х. Ортегом-і-Гассетом).

40. Неортодоксальні погляди Б. Рассела.
41. Поняття деліберативної демократії як демократії сучасного виміру (за Ю. Габермасом).
42. Вектор розвитку політичного процесу в сучасних країнах Латинської Америки наприкінці ХХ – на початок ХХІ ст.
43. Чинники переходу до демократичних перетворень країн Латинської Америки наприкінці ХХ ст.
44. Умови створення нового світового порядку (за роботами Сепульведа Альмарса).
45. Демократичний капіталізм: сутність, форми та особливості.
46. Шляхи подальшого розвитку сучасних латиноамериканських країн (за роботою Грасиєли Субилсу).
47. Нові ідеологічні моделі розвитку країн Латинської Америки (оберіть і опишіть країну за власним бажанням).
48. Дуалізм демократичних перетворень в країнах Латинської Америки на початок ХХІ ст. (на прикладі конкретної латиноамериканської країни).
49. Розвиток наддержавних ідеологій в азіатських країнах: загальна характеристика.
50. Панісламізм. Панарабізм. Паназіатизм. Загальні риси та особливості.
51. «Синдром із 17 пунктів» Л. Пая: африканський контекст.
52. Поняття «афрократії» та його прояви у сучасному політичному процесі країн Африки.
53. Л. Гевелінг про особливості політичного процесу в сучасних країнах Африки.
54. «Архаїчне управління»: сутність, основні риси та особливості прояву.
55. Роль релігійного фактору у визначенні вектору розвитку країн африканського континенту.
56. «Архаїчне управління» як специфічний тип бюрократичного типу політичної влади.

57. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність».
58. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства (за роботами З. Баумана).
59. Поліархія та сучасний політичний простір (за роботами Р. Даля).
60. Світова гегемонія, світове панування та світове лідерство (за роботами Зб. Бжезинського «Велика шахівниця»).

Рекомендована література

Базова

1. Альтузій Й. Загальні елементи політики. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 236–246.
2. Арендт Х. Витоки тоталітаризму [Пер. з англ. Борисової І. В. та ін. Київ : Основи, 2006. 316 с.
3. Арон Р. Демократія та тоталітаризм; [пер. з франц.]. Київ : Основи, 2007. 510 с.
4. Джилас М. Обличчя тоталітаризму. Київ : Основи, 2006. 540 с.
5. Антология мировой политической мысли: в 5 тт. / Нац. обществ.-науч. фонд. Акад. полит. науки; руководитель проекта Г. Ю. Семигин и др.; ред.-науч. совет: пред. совета Г. Ю. Семигин и др. Москва : Мысль, 1997. Т. 1. Зарубежная политическая мысль: истоки и эволюция. 832 с. URL :
6. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
7. Бжезинський Зб. Велика шахівниця. Панування Америки та його геостратегічні імперативи. Київ : Фабула, 2018. 288 с.
8. Бжезинський Зб. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. А. Іщенка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
9. Бжезинський Зб. Стратегічне бачення. Львів : Літопис, 2012. 168 с.
10. Вебер Макс. Три чисті типи легітимного панування. Свобода та примус у правових спільнотах. Вебер Макс. Соціологія. Загально-історичні аналізи. Політика. Київ, 1998.
11. Віднянський С.В., Мартинов А. Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків засновників Європейського Союзу. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська

академія», 2011. 395 с.

12. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій / Пер. з англ. Київ : Наш формат, 2018. 446 с.

13. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Переклад з англ. Н. Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 476 с.

14. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ : Наш формат, 2019. 487 с.

15. Гантінгтон С. Хто ми? Виклики американській національній ідентичності / Пер. з англ. А. Башкірова. Київ : Основи, 2007. 531 с.

16. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій / Пер. з англ. Київ : Наш формат, 2018. 446 с.

17. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація; пер. з ісп. Львів: Видавництво Анетти Антоненко; Київ : Ніка-Центр, 2016. 256 с.

18. Глобальне управління – 2025: вирішальний момент. Переклад з англійської Ганни Лелів. Львів : Літопис, 2011. 120 с.

19. Даль Р. Про демократію. Київ : Основи, 2004. 202 с.

20. Енциклопедія політичної думки. Київ : Дух і Літера, 2000. 472 с.

21. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 766 с.

22. Історія політичної думки: енциклопедичний словник / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий світ – 2000», 2016. 1000 с.

23. Історія політичних і правових учень: хрестоматія / під заг. ред. Г. Г. Демиденко. Харків : Факт, 2009.

24. Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень : навч.-метод. посібник. Київ : ТОВ «XXI століття: Діалог культур», 2005. 256 с.

25. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 564 с. URL : http://www.cul.com.ua/preview/Politologia_Kiriluk.pdf

26. Колісніченко А. І. Хрестоматія з історії греко-римських політико-

правових вчень: навч. посібник. Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2005. 192 с.

27. Лейтин Д. Напрямки руху політичної науки. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків : Константа, 2010. С. 14–19.

28. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий світ-2000, 2015. 490 с.

29. Ортега-і-Гассет Х. Повстання мас; [пер. с исп.]. Київ : Основи, 2002. 352 с.

30. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва. Вибрані твори. Київ : Основи, 1994. С. 238–272.

31. Основи демократії: Посібник. /За заг. ред. А. Колодій. Київ : вид-во «Ай Бі», 2002. 684 с.

32. Політична думка ХХ століття / Політологія: під ред. М. І. Сазонова. Харків : Фоліо, 2001. С. 165–201.

33. Політична думка ХХ–ХХІ століть: Методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х т. Т. 2: Доктринальний підхід / За заг. ред. Н. Хоми. Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2017. 535 с.

34. Політологічний енциклопедичний словник / В. Б. Авер'янов, І. В. Алексеєнко, С. С. Андрєєв та ін.; В. П. Горбатенко (упоряд.), Ю. С. Шемшученко та ін. Київ, 2004.

35. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_v_chen_romanyuk_as.html

36. Світова історія ХХ століття. Енциклопедичний словник / За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. Львів : Літопис, 2008. 972 с.

37. Сучасна політична лексика: енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред.

Хоми Н. М. Львів : «Новий Світ-2000», 2015. 396 с.

38. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар. Київ : видавництво Києво-Могилянська академія, 2003. 252 с.

39. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ: Знання України, 2003. 400 с. URL : http://www.npu.edu.ua/ebook/book/html/D/ifon_kifi_Filosofiya%20polituku/10.html#ЗМІСТ

40. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат, 2019. 608 с.

41. Хабермас Ю. Політичні праці; [Пер. з нем.]. Київ : Основи, 2005. 368 с. («Нова наука про політику»).

42. Хол П. Політична наука і три нових інституціоналізму. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 4. Харків : Константа, 2006. С. 48–76.

43. Хто є хто в європейській та американській політології. Малий політологічний словник / Б. Кухта (відп. ред.), А. Романюк, М. Поліщук. Львів : Кальварія, 1995. 288 с.

Допоміжна

1. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор: Учебное пособие / Под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. Москва, 2002. С. 74–89.

2. Балацька О. Б. Політичне насилля як політико-культурний феномен: специфіка, детермінація, тенденції: Монографія. Старобільськ, 2018. 385 с.

3. Белл Данієл. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії. Київ : Наш формат, 2017. 312 с.

4. Виміри процесів формування держави і створення нації: можлива парадигма для дослідження варіацій в межах Європи. Альманах

- порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вип. 7. Харків: Константа, 2010. С. 182–217.
5. Власенко В. І. Бертран Рассел і дослідження проблем політичної влади. Наука і освіта : господарство і економіка; підприємництво; право і управління. 2010. № 3. URL : <http://www.journal-nio.com/>
 6. Дарендорф Р. Сучасний соціальний конфлікт; [Пер. з англ.] : Текст. Київ : Основи, 2006. 365 с.
 7. Коч С. В. Транскордоння: простір соціального порядку і політичної дії: Монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 357 с.
 8. Макіавеллі Н. Листи та твори. URL : <http://www.vostlit.info/haupt-Dateien/index-Dateien/M.phtml?id=2053> (14.01.2014).
 9. Моска Гаetano. Правлячий клас. Церкви, партії, секти (фрагмент роботи). URL : <http://humanities.edu.ru/db/msg/23781>
 10. Наумкіна С. М. Консенсус как принцип демократичности современных государств. *Teoriasipracticaadministrariipublice*. Shisinau, 2018. С. 240–244.
 11. Наумкіна С. М. Модернізаційний розвиток сучасних країн: демократичні та авторитарні проекти. Ціннісний вимір політичної діяльності: сепаратизм та війна як продовження політики: Збірник наукових праць / Редколегія: Ю. М. Бардачов, Ф. Г. Семенченко, Ю. О. Ватуля та ін. Херсон: вид-во ПП Вишемирський В. С., 2016. 180 с. (С. 39–42).
 12. Наумкіна С. М. Неоінституціоналізм як метод дослідження сучасних політичних інститутів. Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний, правовий та культурний виміри. Одеса, 2016. С. 63–67.
 13. Наумкіна С. М. Ноель-Нойман Елвізабет. Історія політичної думки : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів

- вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ – 2000, 2014. С. 483–484 (всього 766 с.)
14. Наумкіна С. М. Оппенгеймер Франц. Історія політичної думки : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ – 2000, 2014. С. 495–496.
 15. Наумкіна С. М. Основні підходи до сучасного виміру демократії. Актуальні проблеми політики. Зб. наукових праць. Вип. 39. Одеса, 2010. С. 17–25.
 16. Наумкіна С. М. Парадигмальні моделі політичної еволюції: «Традиція» та «сучасність». Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія: Зб. наук. праць. Вип. 4. Одеса, 2012. С. 117–122.
 17. Наумкіна С. М. Принцип справедливості у політико-правовому визначенні. Соціально-гуманітарні пріоритети України в контексті євроінтеграційних процесів. Одеса : Астропрінт, 2017. 108 с. С. 69–71.
 18. Наумкіна С. М. Політика тетчеризму та її сучасне бачення і трактування. Людина має право: соціально-гуманітарний дискурс у контексті реформаційних процесів України. Одеса: Астропрінт, 2019. С. 114–119.
 19. Наумкіна С. М. Руйнування ціннісного виміру свободи як основа панування тоталітарних режимів. Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів. Одеса, 2018. С. 24–26.
 20. Наумкіна С. М. Сучасні «західні» та «східні» революції: класична складова і особливості здійснення. Актуальні проблеми політики: Зб. наукових праць. Вип. 56. Одеса : Фенікс, 2015. С. 173–181.
 21. Парсонс Т. Система современных обществ / Пер. с англ. Л. А. Седова, А. Д. Ковалева. Под ред. М. С. Ковалевой. Москва : Аспект Пресс, 1998. 270 с.

22. Политическая наука движется вперед, извилистыми путями: ответ Джованни Сартори. Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. Вып. 7. Харьков : Константа, 2010. С. 10–13.
23. Политическая наука: электронная хрестоматия (мультимедийное учебное пособие) / авт. и сост.: Санжаревский И. И.; изд. 4-е, испр. и доп. Тамбов, 2014. URL : <http://read.virmk.ru/>
24. Политические системы и политические культуры Востока / Под ред. А. Д. Воскресенского. Изд-е второе, перераб. и доп. Москва : Восток – Запад, 2007. 829, [3] с.
25. Рассел Б. Влада. Соціальний аналіз. URL : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Sem/09.php
26. Рено У. Патронаж, який будує державу, і патронаж, який її руйнує: як провести відмінність. Прогнозіс. 2007. № 2. С. 249–266
27. Роккан С. Виміри процесів формування держави і створення нації : можлива парадигма для дослідження варіацій в межах Європи. Альманах порівняльних досліджень політичних інститутів, соціально-економічних систем і цивілізацій. Вып. 7. Харків : Константа, 2010. С. 182–217.
28. Саїд Е.В. Орієнталізм. Київ: Основи, 2001. 438 с. Шведа Ю. Методологічні застереження Дж. Сарторі щодо аналізу партійних систем. Нова політика. 1998. № 5.
29. Сарацин Тіло. Німеччина сама себе руйнує. Київ : Темпора, 2016. 762 с.
30. Сартори Дж. Куда движется политическая наука? Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. Вып. 7. Харьков: Константа, 2010. С. 5–9.

31. Современная политическая наука: Методология: Научное издание / Отв. ред. О. В. Гаман-Голутвина, А. И. Нижитин. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Издательство «Аспект Пресс, 2019. 776 с.
32. Ставченко С. В. Управління політичною кризою в демократичних політичних системах: Монографія. Дніпро : Видавничо-поліграфічний дім «Формат А плюс», 2018. 296 с.
33. Телен К. Исторический институционализм в сравнительной политологии. Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. Вып. 7. Харьков: Константа, 2010. С. 77–118.
34. Фисун А. А. Демократия, неопатримониализм и глобальные трансформации: Монография. Харьков : Константа, 2006. 352 с.
35. Фуко М. Археологія знання: пер. з фр./ За заг. ред. Б. Левченка. Київ: Ника-Центр, 1996. 208 с.
36. Шведа Ю. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід: для затвердження демократії в Україні. Львів, 2010. 462 с.
37. Шведа Ю. Методологічні застереження Дж. Сарторі щодо аналізу партійних систем. Нова політика. 1998. № 5.
38. Шведа Ю. Теорія політичних партій: Навчальний посібник. Львів : Тріада плюс, 2004. 528 с.
39. Шмит К. Абсолютизм. Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. Вып. 7. Харьков : Константа, 2010. С. 250–255.
40. Dahl R.A. The Behavioral Approach in Political Science. Contemporary Political Thought. N.Y., 1969. P. 119–120.
41. Frank A. G. ReOrient. Global Economy in the Asian Age. Berkerley and Los Angeles: University of California Press. 1998. 416 p.
42. Naumkina S. Modern tendencies of the Ukrainian education under the conditions of transformational processes in society. Quality education for

- all through improving teacher training. Sofia: Paradigma, 2010. С. 184–184.
43. Naumkina S. Phenomen of Chinese modernization in the context of the global political process. Modern vectors of science and education development in China and Ukraine. May 16-17, 2016. Odessa (Ukraine), Harbin (China). S. 44–54.
 44. Sartori G. Parties and Party Systems. N.-Y., 1978. Vol. 1. P. 118.
 45. Postcommunism as an Episode of State-Building: A Reversed Tillyan Perspective». Communist and Post-Communist Studies 38.4 (December 2005): 425–445
 46. Pye L. W. The non-western political process. Journal of politics. 1957.
 47. Understanding Leviathan's Malaise: Stateness and the Crisis of Governability in Post-Communist Polities. Denisa Kostovicova and Vesna Bojicic-Dzelilovic, eds. Persistent State Weakness in the Global Age (Farnham: Ashgate, 2009): 19–37

Електронний каталог до курсу «СЗП»

1. Антология мировой политической мысли: в 5 тт. / Нац. обществ.-науч. фонд. Акад. полит. науки; руководитель проекта Г. Ю. Семигин и др.; ред.-науч. совет: пред. совета Г. Ю. Семигин и др. Москва : Мысль, 1997. Т. 1. Зарубежная политическая мысль: истоки и эволюция. 832 с. URL : <http://www.novsu.ru/npe/files/um/1412/bg/shell/arh/antolog/1.htm>; Т. 2: 830 с. URL : <http://www.novsu.ru/npe/files/um/1412/bg/shell/arh/antolog/2.htm>
2. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 564 с. URL : http://www.cul.com.ua/preview/Politologia_Kiriluk.pdf

8. Политическая наука: электронная хрестоматия (мультимедийное учебное пособие) / авт. и сост.: Санжаревский И. И.; изд. 4-е, испр. и доп. Тамбов, 2014. URL : <http://read.virmk.ru/>. Название с экрана
9. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини XX – початку XXI ст. 2011. 255 с. URL : http://libfree.com/113864941politekonomiyaistoriya_zahidnih_politichnih_v_chen_romanyuk_as.html
10. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ : Знання України, 2003. 400 с. URL : http://www.npu.edu.ua/ebook/book/html/D/ifon_kifi_Filosofiya%20polituku/10.html#ЗМІСТ
11. Электронная библиотека ГУМЕР. URL : <http://www.gumer.info/>
12. Український соціально-гуманітарний науковий журнал «Людина і політика» (Політологія. Історія. Філософія. Право). Архів журналу з 1999 р., пошук за тематичним рубрикатором. URL : <http://www.lpuia.info>
13. Сайт журналу «Персонал», на сторінках якого розміщені матеріали із зарубіжної політології. URL : <http://www.personal.in.ua>.
14. Сайт журналу Верховної Ради України «Віче», на сторінках якого розміщені матеріали із зарубіжної політології. URL : <http://www.viche.info>
15. Політологічне інтернет-видання Інституту посткомуністичного суспільства і журналу «Політична думка». URL : <http://www.politdumka.kiev.ua/>.

Окремі електронні версії журналів:

1. Comparative Politics. URL : <http://web.gc.cuny.edu/jcp/index.htm>
2. Comparative Political Studies. URL : <http://www.sagepub.co.uk>
3. European Journal of Political Research. URL : <http://www.wkap.nl/prod/j/0304-4130>

4. The Journal of Politics, Texas University. URL :
<http://www.utexas.edu/utpress/journals/jjop.html>
5. World Politics, Princeton University. URL :
http://muse.jhu.edu/journals/world_politics/
6. Political Science, Stanford University. URL :
<http://polisci.annualreviews.org/>
7. American Political Science Review, Michigan University. URL :
<http://www.ssc.msu.edu/~apsr/>
8. Democratisation. URL : <http://www.frankcass.com/jnls/index2.htm>
9. Дослідження стану свободи в світі («Дім свободи»). URL :
<http://www.freedomhouse.org>
10. Дослідження громадської думки «Євробарометр». URL :
<http://europa.eu.int/comm/dg10/epo/polls.html>